

In vogelvlucht

Kristiansund • **Stokvis, stokvis – en een opera**

Atlantische havens
Avontuurlijke ritten op de Atlantische weg

Jazzmetropool van het Noorden
• Molde

Gekrijgs en gepiep – het vogeleiland

Waar golven zijn, zijn surfers

Alesund
Art nouveau aan de Atlantische Oceaan

Romsdalsfjord
Willen ze een beetje bijten?

Alpiene top boven de fjord

Kustkitsch op z'n best

Bremanger-landet
Idyllische dorpjes en machtige gletsjers

Geirangerfjord
360 graden WOW

Pracht van een fjord!

Torenhog – de spectaculairste bergen van Noorwegen
• Jotunheimen

Jostedalssneeuw
Gigantomanie van een gletsjer

Woeste wandelpret
• Utiadalen

Sognefjord
Fjord, fjord, fjordst – liefst 204 km

Heiligheidense groeten uit de middeleeuwen
• Borgund stavkyrkje

Pendelende

postboten

Veel regen – veel leven

Voss
Speelplaats voor adrenalinejunks

Bloeiende tuinen en heiligen met lichtgroene weiden
• Hardangerfjord

Schiereiland Folgefonna
Sneeuwwit en rozenrood

Streetart midden op zee
• Utsira

Bakermat van de Vikingen

Zo mooi kan een oliemetropool zijn

Best of beach life!
• Jæren

Heerlijk cruisen

Wow!

Instagramtoppertje

• Flåm

Elke meter spectaculair: op de fiets van het hooggebergte naar de fjord
• Rallenvegen

• Hardangervidda
Lopen, fietsen, rendieren tegenkomen: op de boomloze hoogvlakte ben je vaak alleen ...

Afwisselend rijplezier op schitterende wegen
• Ryfylkevegen

• Preikestolen
Lysefjord

• Oslo

Noorse fjorden — grillige kust, steil hooggebergte, spectaculaire fjorden, imposante gletsjers en daartussen veel ruimte voor de mooie dingen in het leven.

Van hot naar her

Geniet — de Noorse fjorden zijn bepaald niet karig met spectaculaire landschappen. Ideaal dus om er rond te zwerven, een frisse duik te nemen en met open mond om je heen te kijken.

Eropuit

Hyttelos – dit prachtige Noorse woord staat voor de bijzondere gezelligheid die je alleen na een lange dag in de natuur in een hut kunt ervaren. Gewoon lekker ontspannen. Dat kan met een goed boek en een glaasje cognac voor de open haard zijn, maar ook met soep uit een zakje bij kaarslicht in de wildernis. Wandelvereniging DNT (zie blz. 250) heeft een uitgebreid netwerk aan wandelhutten – van comfortabel tot spartaans.

Op het goede leven

Dat Noren kunnen feestvieren bewijzen ze maar al te graag tijdens een van de vele festivals in het land. Dan maakt de noordse nuchterheid plaats voor ware levensvreugde. Hoogtepunten: een van de vele concerten in Bergen, het streetart-festival en het eefestijn in Stavanger, jazz in Molde, de Vikingendagen op Karmøy en vreugdevuren en alcoholische versnaperingen in het hele land tijdens het Sint-Jansfeest. Skål!

Heilig, houtig – historie voelen

Al eens met je vingers over de groeven in het hout van een staafkerk gegaan? Met soms ruim negenhonderd jaar geschiedenis onder je vingertoppen voel je gewoonweg ontzag opkomen.

Kustkitsch op z'n best. Steile kliffen of zacht glooiende scheren, een zee van onschuldig kalm tot schuimbekkend woest – de Noorse kust is spectaculair op de meest uiteenlopende manieren. Tel daar nog de zon in je gezicht, het zout op je lippen en de wind door je haar bij op. Pure ontspanning: met een hengel in je hand tegen een vissershut geleund naar de roep van de meeuwen luisteren.

360 graden-film

Roadtrip? Vaak niet meer dan een hip woord voor een saaie autoreis. Niet in het Noorse fjordengebied! Stikdonkere tunnels, verboden, smalle wegen en haarspeldbochten die mens en motor tot het uiterste drijven, laten geen ruimte voor eentonigheid. Klinkt spannend? Een beetje misschien. De rest is een megabioscoop. Er trekken landschappen voorbij die zo mooi zijn dat je het continu zou willen uitschreeuwen: stranden, oevers van fjorden, besneeuwde bergpassen. En onderweg het Noorse leven van alledag: benzinstations als ontmoetingsplaats van dorpelingen, totaal relaxte schapen langs en op de weg ... De tien spectaculairste trajecten zijn als nationale toeristische routes (zie blz. 254) bestempeld en bieden prachtige plekken voor een pauze en natuurlijk ook uitkijkplatforms. Gordels om, want opwindend wordt het!

Fietsvakantie

Op de fiets langs de Noorse fjorden? Het kan, maar alleen met goede regenkleding. Een van de opwindendste routes is de Rallarvegen, die vanaf hoogvlakte Hardangervidda zo'n 1400 m bergafwaarts naar de Aurlandsfjord loopt. Adembenemend!

'Ik heb geen therapie nodig. Ik hoef alleen maar naar Noorwegen.' (Op het T-shirt van een wandelaar bij de Nordfjord)

Spiegeltje, spiegeltje ...

Er zijn hier zo veel fjorden dat iedereen wel een favoriet kan kiezen. Mooi zijn ze allemaal – van lieflijk en vredig tot grillig en ongenaakbaar. Het indrukwekkendst zijn de Geirangerfjord en de Nærøyfjord, die beide op de Werelderfgoedlijst van de UNESCO staan. Ook de Lysefjord weet te imponeren met zijn panorama, des te meer als je dat met een wandeling naar de beroemde Preikestolen of Kjeragbolten hebt verdiend. Als in mei de fruitbomen in bloei staan is er weer geen mooiere omgeving dan die van de Hardangerfjord. Nog idyllischer is het aan de Nordfjord, waarboven de uitlopers van gletsjers oplichten ...

Rogaland

Waar de fjorden beginnen — droomstranden in het zuiden, historische kust in het noorden, ertussenin de creatieve oliemetropool Stavanger en in het binnenland een fjordenland-schap met wereldberoemde rotsformaties. Het is er allemaal!

blz. 17

Stavanger ★

Vroeger was alles beter, zou je in de oudste wijk Gamle Stavanger kunnen denken. Scheefgezakte houten huizen en mooie tuinen getuigen van een fijnere, ongecompliceerdere wereld. Onzin natuurlijk! Na de reality check in het Conservatoriummuseum weet je hoe zwaar het leven hier vroeger was.

blz. 22

Streetart

Als kunst de muren siert, is de stad een galerie geworden. Stavanger imponeert met streetart van het hoogste niveau, en wel overal.

Waarom duiken als je vis van een broodje kunt gappen?

Erin duiken

blz. 30

Trollpikken

De beroemdste penis van Noorwegen is een rotsformatie bij Egersund, die wereldwijd het nieuws haalde toen hij moedwillig werd vernield. Inmiddels staat hij weer fier overeind, tot groot vermaak van de vele wandelaars.

blz. 33

Jærens stranden

Zon, strand en surfen – in Noorwegen zeker? Nou en of! Bij goede weersomstandigheden hebben de 70 km lange zandstranden langs de kust van het district Jæren haast iets Caribisch.

blz. 40

Preikestolen ★

Blauwgroen water, verticale rotswanden: de Preikestolen en de al even adembenemende rotsformatie Kjeragbolten hoog boven de Lysefjord zijn fantastische bestemmingen voor wandelliefhebbers. De klim: spannend. Het uitzicht: onvergetelijk!

blz. 49

Jettegrytene

Het verhaal gaat dat reuzen eten koken in de door water uitgesleten bekkens. Wie ongevoelig is voor kou kan van de 'gletsjerpotten' ook een coole zwemplek maken.

blz. 53

Gamle Skudeneshavn

Witte houten huizen, oude schuren en vredig dobberende kotters – de oude wijk van Skudeneshavn is een lust voor het oog.

blz. 56

Avaldsnes

Avaldsnes wordt beschouwd als de bakermat van de Vikingen en de geboorteplaats van Noorwegen: genoeg aanknopingspunten dus voor een beter begrip van de Noorse identiteit.

'Sverd i fjell': zwaarden in de rots? Een oud gebruik van de Vikingen in vreedstijd, nu te zien bij Stavanger (blz. 32).

'Daar brulden de barbaren/de strijd barstte los/wolfspelzen woest huilend/werpspiezen zwenkten.' (De slag die Noorwegen voor het eerst verenigde. Heimskringla, ca. 1230)

beleven

Stavanger en omgeving

S

Stavanger: oliemetropool van Europa, rijkste stad van Noorwegen, economische motor van het land, thuisbasis van wereldwijd actieve offshoregiganten. Titels die bepaalde verwachtingen wekken, maar wie hiernaartoe komt kan enkele verrassingen tegemoet zien. Als eerste de aankomst: de internationale luchthaven in Sola doet haast vredig aan en op nog geen 1,5 km van de terminal staan niet de imposante wolkenkrabbers die je misschien had verwacht, maar beginnen Jærens kilometerslange zandstranden en uitgestrekte landbouw- en veeteeltgebieden. Er lopen hier meer koeien rond dan mensen en er staat meestal een zoutig briesje vanaf zee. Nog verlatener ziet het er verder naar het oosten uit, waar de sensationeel mooie Lysefjord ver het binnenland in snijdt, omzoomd met kale, loodrechte rotswanden. Zelfs Stavanger lijkt haar reputatie niet echt eer te willen doen. De stad is mooi, klein, compact en verrassend veelzijdig – een stad van harmonieuze tegenstellingen. Als vrijwel geen andere stad slaagt Stavanger erin provinciaal en internationaal, ingedut en hip, ouderwets en modern, cultureel en commercieel te zijn. Een soort

TER ORIËNTATIE

0

Internet: fjordnorway.com/en/destinations/the-stavanger-region

Vervoer: de **luchthaven** ligt 12 km ten zuiden van de stad in Sola, vanwaar regelmatig shuttlebussen naar Stavanger rijden. Het trein- en busstation aan de zuidkant van het Breiavatnet is ongeveer tien minuten lopen van Vågen. Naar het zuidelijker gelegen Egersund loopt de **Jærbanen** door een schilderachtig landschap. Een uitgebreid **busnet** verbindt Stavanger met vrijwel alle delen van het land. Ook **veerboten** varen in alle richtingen. De toeristische veerboot naar de Lysefjord vaart dagelijks vanaf de Fiskepiren en de Strandkaaien.

dorpsmetropool. Dit wordt vooral duidelijk als je naar de architectuur kijkt: betoverende houten huisjes uit het einde van de 18e eeuw staan niet ver van betonkolossen uit de jaren zeventig van de vorige eeuw, met ertussenin soms futuristisch aandoende kantoorgebouwen en architectonische overblijfselen uit de middeleeuwen, overal gegarneerd met streetart van hoog niveau. Het resultaat is een verrassend gemoedelijke en harmonische mix.

Stavanger

★ 9 B 11

Ik sta aan de natuurlijke haven Vågen, luister naar de meeuwen en kijk in de richting van de zee. Links van me liggen een reusachtig cruiseschip en een plezierboot voor anker, rechts komen met een paar viskotters terug, terwijl verder weg toeleveringsboten van de olie-industrie koers zetten naar open zee. Dit is Stavangers geschiedenis en economie in één beeld gevangen. Het 'goede' (of wat men tijdelijk als zodanig beschouwde) kwam hier namelijk altijd al vanaf zee.

Ooit waren het de terugkerende Vikingen, beladen met ruilartikelen en buitgemaakte spullen. Vanaf halverwege de 19e eeuw kwam het 'zilverkleurige goud': enorme scholen haring voor de kust, die het armoedige Stavanger in recordtijd lieten uitgroeien tot een bloeiende visserij- en handelsstad met een even florierende conservenindustrie. Toen de scholen verdwenen, greep de armoede weer om zich heen, tot in 1969 het 'goede' zich opnieuw vertoonde – deze keer in de vorm van het 'zwarte goud'. Het bleek namelijk dat in de Noordzee zeer rijke aardoliebronnen lagen. Stavanger ontwikkelde zich tot het centrum van de olie-industrie, die voor duizenden nieuwe banen zorgde. De belangrijkste exponenten van deze industrie bevinden zich echter voor de meeste mensen onzichtbaar op zee. Veel nadrukkelijker aanwezig is een andere bedrijfstak: het toerisme. Reizigers uit de hele wereld worden met cruiseschepen aangevoerd en bewonderen de oude houten huizen, kleurrijke winkelstraten, uitstekende musea en veelzijdige streetart, waarna velen van hen in een van de veerboten stappen om zich naar het weergaloze berglandschap van de Lysefjord te laten brengen.

FACTCHECK

F

Inwoners: 145.000 uit 181 landen, op twee na grootste stad van Noorwegen

Betekenis: hoofdstad van de provincie Rogaland

Sfeer op het eerste gezicht: idyllisch en provinciaal

Bij nader inzien: veelzijdig, modern, gehecht aan tradities, internationaal, cultureel

Bijzonderheden: zetel van Equinor, de grootste onderneming van Noorwegen, en andere internationale oliemaatschappijen, culturele hoofdstad van Europa in 2008

Binnenstad – ten zuiden van Vågen

Hippe havenstad

In haven Vågen, het hart van de stad, liggen grote en kleine schepen en een paar particuliere boten, waarop de eigenaren 's avonds graag bier drinkend van het goede leven mogen genieten. Ertegenover wordt hetzelfde gedaan, maar dan met vaste grond onder de voeten. De circa zestig kleurrijke houten panden zijn ruim twee eeuwen oude **pakhuizen**, zogenaamde Sjøhus, waar ooit haring werd ingezouten en opgeslagen.

Nu zijn in die pakhuizen cafés en restaurants gevestigd, die zich zowel onder de stedelingen als bij de toeristen in een grote populariteit mogen verheugen. Overdag zitten de gasten hier rustig een hapje te eten, terwijl 's avonds – vooral in het weekend – wel eens dranghekken worden neergezet, waarachter dorstige mensen dan geduldig staan te wachten tot ze worden binnengelaten.

Aan het eind van Vågen ligt de overdekte vishal **Fisketorget** 4.

De goede Noren en de walvisvangst

Walvisnatie nummer één? — ja echt, het anders zo moreel integere en progressieve land houdt onverstoort vast aan zijn hevig bekritiseerde traditie.

Aan de ene kant ...

Aaaahh, Noorwegen en de natuur. Een heus droompaar. Een harmonieuze relatie, gebaseerd op diepgeworteld respect. De rest van de wereld kan alleen maar jaloers toekijken als het land bij energievraagstukken weer eens vooroploopt: hydro-elektriciteit in het hele land, groene scheepvaart in uitvoering, ambitieuze doelen voor de verlaging van de emissiecijfers, meer elektrische auto's dan elders in de wereld. Zelfs op het gebied van geld laten de Noren zien het hart op de juiste plaats te hebben, want in bedrijven die hun morele claims over ethische regels en milieubescherming niet waarmaken, wordt niet meer geïnvesteerd. Bye bye Walmart.

Die goede, rechtvaardige en met de natuur verbonden Noren toch. Zo perfect dat het haast ergerlijk wordt – als ze tenminste niet ook nog eens zo sympathiek waren. Hierbij zouden we het kunnen laten. Gerustgesteld dat de wereld nog niet helemaal verloren is.

Natuurlijk zijn er enkele milieuschandalen geweest. Zo raakten in de jaren tachtig van de vorige eeuw verschil-

lende fjorden vergiftigd door besmet slik uit een titaanfabriek en belandde afval van een chloorfabriek in zee. Ook de booreilanden met hun boorslib en chemicaliën zijn niet te onderschatten. Nou ja, *nobody is perfect*. Toen ikzelf vijf jaar oud was, hielp ik vrienden om een oude koelkast in de fjord te dumpen en plastic afval in de tuin te verbranden. Zo deed je dat vroeger gewoon. Maar het belangrijkste is dat je er iets van leert voor de toekomst.

... en aan de andere kant

Maar om de paar jaar komt de Internationale Walvisvaart Commissie (IWC) met een rapport, waarin koppen staan als 'De Noorse vissers zijn het ergst' en 'Noorwegen – walvissen sterven een pijnlijke dood', en confronteert Greenpeace ons met beelden van bloederige kadavers

Kijken en niet kletsen is het devies bij walvissafari's in Noord-Noorwegen. In het fjordengebied komen de veel kleinere bruinvissen voor

